

Minikorf voor een reservemoer, ook wel moerpot'. Nog steeds bruikbaar

Van korf naar kast en bijna niet meer terug

Bart de Coo

Wie iets meer wil weten over het moment waarop en het tempo waarin de overgang van kast naar korf plaatsvond, hoeft niet ver te zoeken. Via bijenhouden.nl kan hij een kijkje nemen in de alleroudste jaargangen van het Groentje, ofwel Het Maandschrift voor Bijenteelt, de oudste voorganger van het blad dat nu voor uw neus ligt.

Een vluchtige blik in de eerste jaargangen vanaf 1898 maakt duidelijk dat het blad vooral geschreven werd voor korfmakers. In het eerste nummer al houdt meneer Kelting een hartstochtelijk pleidooi om toch alsjeblieft af te zien van het afzwavelen van bijen en er wordt flink geadverteerd voor 'bijenkorvenriet'. Er zal pitband of vlechtband mee bedoeld zijn. In juli van dat jaar verschijnen er twee artikelen van verschillende auteurs die elk op hun eigen manier reclame maken voor de losse bouw. "Dat het den bijenhouder, die zijne bijen laat werken in kisten of korven met uitneembare raten of raampjes meer voordeel geeft, dan in den ouderwetschen strookorf, is in België en Duitschland, waar de bijenteelt veel hoger staat dan hier, reeds lang uitgemaakt", zegt een zekere J.P. Van der Braak.

In 1929 verschijnt een rubriek van een zekere 'Immenvaer' met als titel 'Korfteelt'. Immenvaer schrijft zijn stukken met een hoog opa-vertelt-gehalte. Bovendien vond de redactie het klaarblijkelijk een aardig idee om weer eens iemand te laten vertellen over de kunst van het korfwerken: de kennis daarvan was dus flink aan het wegzakken. Ook in de daaropvolgende jaargang verschijnen er weer 12 korfartikelen, ditmaal van een zekere 'Calluna'. Deze is duidelijk beter onderlegd en heeft meer verstand van zaken dan zijn voorganger. Hij is veel zakelijker en minder breedsprakig. Kennelijk is er in de tussentijd 30 jaar veel gebeurd.

Dan is het bijzonder om te zien hoe men in die jaren op zoek is naar de perfecte bijenbehuizing. De imkergemeenschap heeft de korf massaal vaarwel gezegd, maar de beste kastvorm lijkt nog niet gevonden. Zo wordt in 1929 een prijsvraag uitgeschreven; de hoofdprijs van fl. 25,- gaat naar de imker die de beste kast weet te ontwerpen.

Korf...

Moeten wij spijt hebben van die overgang? Is er dan geen enkel voordeel te bedenken van de korf boven de kast?

Volgens de negentiende-eeuwer Aelbert van Schothorst (1814 – 1899) was de kast een regelrecht onding. Over hem verscheen in 1999 een boekje van de hand van Jan Speelziek. Wellicht een van de aardigste en smakelijkste publicaties die je bij het Bijenhuis kunt aanschaffen. Als je het ziet liggen op een bijenmarkt: toeslaan! Hoofdstuk 21 handelt over het leven van Schothorst als bestuurslid van de Lunterse Tuinbouw Vereniging. Ter gelegenheid van een landbouwtentoonstelling in 1884 publiceert hij een manifest waarin hij de kast radicaal van de hand wijst. Hij geeft negen bezwaren, vindt kasten bijvoorbeeld duur, onhandelbaar en in strijd met de natuur van de bijen. Het manifest leidde tot een uitvoerige pennenstrijd, die bewaard is gebleven onder de ronkende titel 'De Schothorst papers'. (Volgens de bronnenopgave van Speelziek, zijn deze 'papers' in het bezit van de nazaten van Schothorst. Moeten die niet als de wiedeweerga naar het NBV-archief, als dat nog niet gebeurd is?)

...of kast?

We kunnen er tegenwoordig alleen maar schouderophalend kennis van nemen. De voordelen van de kast zijn namelijk indrukwekkend. Je kunt meer keren per

Buitenland

Bijenhouden in Tanzania

jaar oogsten en je kunt veel beter en meer specifieke honingsoorten oogsten. Kasthoning is nauwelijks verontreinigd met stuifmeel, waardoor die wellicht beter smaakt en ieder geval minder snel gist. De raathoning blijft spierwit. Je kunt raampjes hergebruiken en overhangen in andere volken. Het zwermen is veel beter beheersbaar. Kasten hoeven niet per se droog te staan. Je kunt koninginnenteelt bedrijven. Ziekten zijn veel beter te constateren. Ook voor de wetenschap zijn de voordelen enorm gebleken: zonder raampjes geen Karl von Frisch en zijn ontdekking van de bijendans. Werkt u desondanks graag met 'natuurbouw'? Prima, maar dat kan ook in de kast. U laat de bijen liever zwermen? Ook dat kan met de kast. Wat met de korf kan, kan met de kast ook. Je zou heel goed kunnen 'korfimkeren' in een kast.

Speciaal

Uit het feit dat veel imkers er vandaag de dag een of twee korven op na houden blijkt dat imkeren in korven nog steeds iets speciaals heeft. Bevolkte korven vormen een perfect demonstratieobject: zonder de bijen te storen, kun je een korf omdraaien. Daarmee maak je diepe indruk op opendagbezoekers en familieleden. Bevolkte korven zijn de reclamezuilen en pr-stunts van je stal. Verder bezorgen de korfolken de imker misschien iets meer gevoel voor de natuurlijke gang van zaken, waarvan deze weer kan profiteren bij het managen van zijn kasten. Maar het allergrootste voordeel zit hem natuurlijk in het enorme genoegen dat de imker smaakt op het moment dat hij zijn met bloed, zweet en tranen gevlochten korf in gebruik genomen ziet worden door een zwerm. Die sensatie laat zich nauwelijks beschrijven. Bevolkte korven zijn vooral heel erg mooi.

Tot slot nog even Schothorst via Speelziek: "De boekweithoning is de oogst. Al het andere dient tot onderhoud en fokking." Schothorst bracht de bijen naar de heide om ze in te winteren! Heidehoning vond hij niet te eten. Schothorst was historisch gezien een buitengewoon interessante figuur. Toch geeft het een opgelucht gevoel dat mensen zoals hij zeldzaam zijn geworden en zeker niet meer zo veel gehoor vinden als anderhalve eeuw geleden.

Op 15 augustus 2009 kwamen 12 geïnteresseerde NBV-ers in het Bijenhuis te Wageningen bij elkaar om te spreken met Wolfgang Edrich van het project ter verbetering van de bijenhouderij in Tanzania (zie Bijenhouden juni 2009).

Edrich vertelde wat hij tot nu toe gedaan heeft om de plaatselijke bevolking te helpen bij het werken met Afrikaanse bijen in de buurt van het Victoriameer en over zijn plannen voor de toekomst. Hij streeft naar een meer harmonieuze manier van bijenhouden dan nu gebruikelijk is, waarbij de bijenhouders minder gevaarlijk en schoner werken. Uiteindelijk moet er een centrum ontstaan waar was en honing worden ingebracht, verwerkt en verkocht en waar cursussen worden gegeven. Hij beantwoordde gedetailleerde vragen over de plaatselijke omstandigheden en er ontstond een discussie over de mogelijkheden tot participatie van de aanwezigen in het project. Besloten werd tot de instelling van drie commissies om zaken nader uit te werken, resp. voor beschrijving van de plannen, bouwen van een website en

fondsenwerving bij privépersonen en indien mogelijk NGO's.

Tenslotte gaf iedereen aan op welk gebied hij/zij zou kunnen bijdragen om de plannen tot een succes te maken.

Inmiddels hebben bovenstaande initiatieven geleid tot de oprichting van de stichting Africa bee one! Het bestuur wordt gevormd door George van Keulen, Arnold Pelders, Janus Flerackers, Wolfgang Edrich en Peter Reus. De site van de stichting is www.africabeeone.nl. Daar is alle informatie over de activiteiten te vinden.

Een van de initiatiefnemers van het eerste uur, Okke Amerongen, is kortgeleden drie weken ter plaatse geweest en heeft kunnen zien wat Wolfgang Edrich tot nu heeft neergezet. Deze kennis zal worden gebruikt voor de invulling van het projectplan, voor de uitvoering waarvan 'Africa bee one!' zich wil gaan inzetten.

Natuurlijk is geld voor de verdere planontwikkeling noodzakelijk. Daartoe heeft de stichting een rekening geopend onder nr 15.45.58.451 Rabobank te Drunen t.n.v. stichting Africa bee one!

Diefstal bijenkasten

Elk jaar weer zijn er enkele imkers in het land de dupe van diefstal van een of meer bijenkasten. Omdat een bevolkte bijenkast weghalen niet ieders werk is, wordt al snel gedacht aan een imker als dader.

Hierbij een oproep aan alle leden om te waarschuwen voor dit soort praktijken.

Als we allemaal elkaars eenzaam opgestelde bijenstand een beetje in de gaten houden helpen we voorkomen dat dit soort strafbare feiten plaatsvindt. Het zal toch niet nodig zijn bij de leden duidelijk te maken hoe schokkend zo'n ervaring is: dat wens je geen bijenhouder toe!

Tip voor de met vakantie gaande imker: geef aan uw in de buurt wonende imkercollega en/of andere leden van uw afdeling door wanneer u weg bent, zodat zij een oogje in het zeil kunnen houden. Mocht u verdachte personen signaleren in de nabijheid van een stand, schroom niet contact op te nemen met de eigenaar van de kasten of spreek de betreffende persoon aan.

